

תקופת הבית השני

מגלות בבל עד מרד בר כוכבא

מאת

ד"ר עזריאל שוחט

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
Schulbuchbibliothek

37393

יהושע אודנשטיין, הוצאת "יבנה" בע"מ תל-אביב

הדפסה 1973

©

כל הזכויות שמורות

Copyright by Y. Orenstein,
"Yavneh" Publishing House Ltd.
4, Mazeh Street, Tel-Aviv

נדפס בישראל, תשל"ד

Printed in Israel, 1973

דפוס "שם" ת"א, טלפון 621398

יל

H-19 (1,73)

רשימת המפות

צמד

1. מדינת יהודה בסוף ימי שלטון הפרסים 11
2. מרד החשמונאים 41
3. מלחמות יהודה המכבי 45
4. ארץ ישראל בימי יהודה, יונתן ושמעון 47
5. ארץ ישראל בימי יוחנן הורקנוס 52
6. הכיבושים של יהודה אריסטובולוס ואלכסנדר ינאי 56
7. המבצרים בימי החשמונאים 66
8. ממלכת הורדוס 112
9. מלחמת הקנאים 151
10. ירושלים בזמן המצור 155
11. מלחמת בריכוכבא 17

תוכן הענינים

27—5	פרק ראשון: גלות בבל וראשית הבית השני
7 — 5	גולי יהודה בבבל
8 — 7	יהזקאל הנביא
9 — 8	הכרות כורש
10— 9	העלייה הראשונה ומנהיגיה
12—10	העולים ותחילת בניינו של בית המקדש
12	תבינה השומרונים לשתפם בבניין המקדש
13—12	השלמת בנייתו של בית המקדש
14—13	ימי קטנות
16—14	עזרא הסופר וכתב הזכויות
16	בעיית נישואי התעורבת
17	עלייתו של נחמיה ובניית החומה
18—17	סנבלט החורני
18	ההפרעות מבית
19	שמיסת החובות
20—19	קבלת עול התורה וכריתת האמנה
21—20	חנוכת האמה ואיכלוסה של ירושלים
22—21	פעשיו האחרונים של נחמיה
22	הבעיה הלאומית-התרבותית ודרכי פתרונה
23—22	המצב המדיני בימי שלטון פרס
24—23	המצב התברתי-רוחני
25—24	ראשיתו של בית הכנסת
26—25	הסופרים והיצירה הרוחנית
27—26	אנשי כנסת הגדולה
37—28	פרק שני: תקופת שלטונם של היודנים בארץ ישראל
29—28	כיבוש הארץ עלידי אלכסנדר הגדול
29	מניין השטרות
31—30	שלטח התלמיים בארץ-ישראל
42—31	התמרדותו של חוניו השני והוצאותיה
32	שמעון הצדיק
33	כיבוש הארץ עלידי הסלווקים
45—33	תנועת ההתיווגות
37—35	בזרת השמד
49—38	פרק שלישי: מרד החשמונאים
38	מתתידי החשמונאי ומרדו
39—38	אישיותו של יהודה המכבי וגורמי הצלחתו
40—39	מלחמותיו הראשונות של יהודה המכבי

רשימת המפות

צמוד

- 11 .1 מדינת יהודה בסוף ימי שלטון הפרסים
- 41 .2 מרד החשמונאים
- 45 .3 מלחמות יהודה המכבי
- 47 .4 ארץ ישראל בימי יהודה, יונתן ושמעון
- 52 .5 ארץ ישראל בימי יוחנן הורקנוס
- 56 .6 הכיבושים של יהודה אריסטובולוס ואלכסנדר ינאי
- 66 .7 המבצרים בימי החשמונאים
- 112 .8 ממלכת הורדוס
- 151 .9 מלחמת הקנאים
- 155 .10 ירושלים בזמן המצור
- 17 .11 מלחמת בר־כוכבא

תוכן הענינים

5--27	פרק ראשון: גלות בבל וראשית הבית השני
7 - 5	גולי יהודה בבבל
8 - 7	יחזקאל הנביא
9 - 8	הכרזת כורש
10- 9	העלייה הראשונה ומנהיגיה
12-10	העולים ותחילת בניינו של בית המקדש
12	תביעה השומרונים לשתכם בבניין המקדש
13-12	השלמת בנייתו של בית המקדש
14-13	ימי קטנות
16-14	עזרא הסופר וכתב הזכויות
16	בעיית נישואי התעורכת
17	עלייתו של נחמיה ובניית החומה
18-17	סגבלט החורני
18	ההפרעות מבית
19	שמיטת החובות
20-19	קבלת עול התורה וכריתת האמנה
21-20	חנוכת החומה ואיכלוסה של ירושלים
22-21	מעשיו האחרונים של נחמיה
22	הבעיה הלאומית-התרבותית ודרכי פתרונה
23-22	המצב המדיני בימי שלטון פרס
24-23	המצב החברתי-רוחני
25-24	ראשיתו של בית הכנסת
26-25	הסופרים היצירה הרוחנית
27-26	אנשי כנסת הגדולה
28-37	פרק שני: תקופת שלטונם של היהונים בארץ ישראל
29-28	כיבוש הארץ על-ידי אלכסנדר הגדול
29	מניין השטרות
31-30	שלטון התלמיים בארץ-ישראל
32-31	התמרדותו של חוניו השני והוצאותיה
32	שמעון הצדיק
33	כיבוש הארץ על-ידי הטלוקים
35-33	תנועת ההתייגנות
37-35	גירת השמד
38-49	פרק שלישי: מרד החשמונאים
38	מתחילת החשמונאי וראשית המרד
39-38	אישיותו של יהודה המכבי וגורמי הצלחתו
40-39	מלחמותיו הראשונות של יהודה המכבי

- 41 חנוכת המקדש
- 42 לעזרת היהודים בעבר הירדן ובגליל
- 42 הפשיטות באדום ובערי החוף
הקרב עלייד ביה זכריה
- 43—42 והשלום שעשה ליסיאס עם היהודים
- 44—43 המאבק על החרות המדינית
- 45—44 יום ניקנור, ומותו של יהודה המכבי
- 48—45 יונתן החשמונאי והישגיו המדיניים
- 49—48 שמעון, שר עם אל" באישור העם
- 63—50 **סרק רביעי: בימי בית חשמונאי**
- 51—50 מדיניות החוץ והכניס של המושלים החשמונאים
- 53—51 גדולתה של מלכות החשמונאים
- 55—54 יוחנן הורקנוס
- 57—55 יהודה אריסטובולוס ואלכסנדר ינאי
המלכה שלומציון אלכסנדרה והנהגתם הרוחנית
- 58—57 של יהודה בן סבאי ושמעון בן שטח
- 62—58 פרוסים צדוקים ואיסיים
- 62 המגילות הגנוזות שבמדבר יהודה
- 63 יחסם של הפרושים והצדוקים למושלים החשמונאים
- 70—64 **סרק חמישי: המדינה והחברה בימי החשמונאים**
- 65—64 המשטר המדיני
- 65 תמורות בהרכב הצבא
- 68—65 החיים הכלכליים
- 69—68 יסודות התורה שבעל־פה
- 69 הלשון והספרות
- 69 משלי בן סירא
- 70—69 חזיונות האפוקליפסה
- 98—71 **סרק השי: תפוצות הגולה בימי הבית השני**
- 74—72 היהודים בארם־נהרים
- 74 מונבו הילני המלכה
- 76—74 היהודים בסוריה ובאסיה הקטנה
- 76 התהוותו של היישוב היהודי במצרים
- 77—76 המקדש בייב
- 78—77 בתקופה ההלניסטית
- 79 האוטונומיה של יהודי מצרים וגבולותיה
- 80—79 מקדש חוני
- 81—80 תרגום השבעים
- 82 ההתבוללות בחיי יום־יום
- 83—82 הספרות היהודית האלכסנדרונית
- 83 איגרת אריסטאס
- 83 חזיונות הסיבילות
- 84—83 חכמת שלמה
- 85—84 האנטישמיות בעולם ההלניסטי

86—85	העלילות על היהודים
87—86	בין הפטיש והסדן
88—87	הפרעות באלכסנדריה
89—88	המלאכות אל גאיזס קאליגולה
90—89	המלאכות אל קלודיוס ותוצאותיה
91—90	שילון האלכנדרוני
93—92	כשנתו התיאולוגית של פילון
93	פזורי היהודים באפריקה הצפונית
95—94	היהודים ביוון וברומי
98—95	הקשרים שבין הארץ לבין תפוצות ישראל

119—99 פרק שביעי: בעולה של רומי

99	ריב האחים וכיבוש פומפיוס
100	חוני המעגל
102—100	פומפיוס הפוסק
102	הדיקאפוליס
103—102	מעמד בנינים
103	היאבקותם של אריסטובולוס ובניו
105—104	עלייתו של אנטיפטר האדומי
106—105	חזקיה הגלילי
107—106	הורדוס סולל דרכו לשלטון
109—107	מלכותו של אנטיגונוס
109	הורדוס מלך בחסד הרומיים
110	ידיד ובן ברית של העם הרומי
113—110	הורדוס המסוכסך והחשדן
113	מדיניות הפנים של הורדוס
115—113	הורדוס הבונה
116—115	גורמי הסנאה להורדוס
117—116	שנותיו האחרונות
118—117	חלוקת הארץ בין יורשי הורדוס
119—118	שלטון הפרוקוראטורים הראשונים ביהודה
119	פונטיוס פילאטוס

126—120 פרק שמיני: התמורות הכלכליות והחברתיות

120	ההקלאת
121	התהוותו של מעמד פועלים והתפתחות המלאכה
122—121	המסחר
123—122	ברכת הארץ
124—123	נטל המסים
124	מרד ומרי
125	יהודה הגלילי ומפלגת הקנאים
126—125	הצפייה למלכות השמים
126	התנגדות פאסיבית
126	מרד העשוקים

- 41 חנוכת המקדש
- 42 לעזרת היהודים בעבר הירדן ובגליל
- 42 הפשיטות באדום ובערי התוף
- הקרב על־יד ביה זכריה
- 43—42 והשלום שעשה ליסיאס עם היהודים
- 44—43 המאבק על החרות המדינית
- 45—44 יום ניקנור, ומותו של יהודה המכבי
- 48—45 יונתן החשמונאי והישגיו המדיניים
- 49—48 שמעון „שר עם אל“ באישור העם
- 63—50 **שרק רביעי: בימי בית החשמונאי**
- 51—50 מדיניות החוץ והפנים של המוסלים החשמונאים
- 53—51 גדולתה של מלכות החשמונאים
- 55—54 יוחנן הורקנוס
- 57—55 יהודה אריסטובולוס ואלכסנדר ינאי
- המלכה שלומצון אלכסנדרה והנהגתם הרוחנית
- 58—57 של יהודה בן סבאי ושמעון בן שטח
- 62—58 פרושים צדוקים ואיסיים
- 62 המגילות הגנוזות שבמדבר יהודה
- 63 יחסם של הפרושים והצדוקים למוסלים החשמונאים
- 70—64 **שרק חמישי: המדינה והחברה בימי החשמונאים**
- 65—64 המשטר המדיני
- 65 תמורות בהרכב הצבא
- 68—65 החיים הכלכליים
- 69—68 יסודות התורה שבעל־פה
- 69 הלשון והספרות
- 69 משלי בן סירא
- 70—69 חזיונות האפוקליפסה
- 98—71 **שרק יזשי: תפוצות הגולה בימי הבית השני**
- 74—72 היהודים בארם־נהרים
- 74 מנבו והילני המלכה
- 76—74 היהודים בסוריה ובאסיה הקטנה
- 76 התהוותו של היישוב היהודי במצרים
- 77—76 המקדש בייב
- 78—77 בתקופה ההלניסטית
- 79 האוטונומיה של יהודי מצרים וגבולותיה
- 80—79 מקדש חוגני
- 81—80 תרגום השבעים
- 82 ההתבוללות בחיי יוסיים
- 83—82 הספרות היהודית ואלכסנדריונית
- 83 איגרת אריסטאס
- 83 חזיונות הסיבילות
- 84—83 חכמת שלמה
- 85—84 האנטישמיות בעולם ההלניסטי

86—85	העלילות על היהודים
87—86	בין הפטיש והסדן
88—87	הפרעות באלכסנדריה
89—88	האלאכות אל גאיוס קאליגולה
90—89	המלאכות אל קלודיוס וחוצאותיה
91—90	פילון האלכנדרוני
93—92	טשנתו התיאולוגית של פילון
93	פזורי היהודים באפריקה הצפונית
95—94	היהודים ביוון וברומי
98—95	הקשרים שבין הארץ לבין תפוצות ישראל

פרק שביעי: בעולה של רומי

119—99	
99	ריב האחים וכיבוש פומפיוס
100	חוני המעגל
102—100	פומפיוס הפוסק
102	הדיקאפוליס
103—102	מעמד ביניים
103	היאבקותם של אריסטובולוס ובניו
105—104	עלייתו של אנטיפטר האדומי
106—105	חזקיה הגלילי
107—106	הורדוס סולל דרכו לשלטון
109—107	מלכותו של אנטיגונוס
109	הורדוס מלך בחסד הרומיים
110	ידיד ובן ברית של העם הרומי
113—110	הורדוס הממוכסך וההשדן
113	מדיניות הפנים של הורדוס
115—113	הורדוס הבונה
116—115	נורמי השנאה להורדוס
117—116	שנותיו האחרונות
118—117	חלוקת הארץ בין יורשי הורדוס
119—118	שלטון הפרוקוראטורים הראשונים ביהודה
119	פונטיוס פילאטוס

פרק שמיני: התמורות הכלכליות והחברתיות

126—120	
120	החקלאות
121	התהוותו של מעמד טועלים והתפתחות המלאכה
122—121	המסחר
123—122	ברכת הארץ
124—123	נטל המסים
124	מרד ומרי
125	יהודה הגלילי ומפלגת הקבאים
126—125	הצפייה למלכות השמים
126	התנגדות פאסיבית
126	מרד העשוקים

131—127	פרק תשיעי: צמיחתה של הנצרות
127	ספרי הבשורה
128—127	יוחנן המטביל
129—128	ישו הנוצרי
131—129	שאל התרסי
166—132	פרק עשירי: המאבק על החרות וחרובן הבית
133—132	החרפת האיבה שבין הרומיים והיהודים
134—133	גזרת הצלם בהיכל
136—134	אגריפס הראשון
137—136	תקופת המשגיחים האחרונים
137	המשגיחים: פאדוס, יוליוס אלכסנדר וקומאנוס
139—138	פליכס אנטוניוס ועלייתה של מפלגת הסיקריקין
139	הסכסוך בקיסריה
140	אלבינוס וגסיוס פלורוס
141—140	ההכנות למרד
142—141	העילה להתפרצות המרד
142	נאומו של אגריפס
143—142	ראשיתו של המרד
144—143	הטבח ביהודי קיסריה ותוצאותיו
145—144	המסע הצבאי של גאלוס וכשלונו
146—145	ארגון הממשל בארץ
147—146	שמעון בר גיורא
148—147	יוסף מתתיהו מפקד הגליל
149—148	המלחמה בגליל
150—149	כיבוש השומרון, עבר הירדן וסביבות ירושלים
153—150	מלחמת האחים בירושלים
157—153	נפילתה של ירושלים ושריפת ביח המקדש
158—157	גיבורי יהודה בשבי
159—158	הנסיגות למרד באלכסנדריה ובקיריני
161—159	מצדה
162—161	תוצאות המלחמה
164—163	יוסף בן כתתיהו כהיסטוריון
164	„מלהמה היהודים ברומיים“
165	„קדמוניות היהודים“
165	„נגד אפיון“ ו„חיי יוסף“
171—166	פרק אחד-עשר: ביצור היהדות לאחר חורבן המדינה
166	ההנהגה הרוחנית לפני הערבן: „הזוגות“
167—166	הלל הזקן
167	„שבע המידות“ של הלל
168—167	שמאי
168	בית הלל ובית שמאי
169—168	רבן יוחנן בן זכאי
171—169	רבן גמליאל ו„כרם דיבגד“

177—171	ערק שנים־עשר: התחדשות המאבק לחרות
173—171	הקוממות היהודים בתפוצות בימי טריאנוס
174—173	גזרות הדריינוס ומרד בר־כוכבא
175	בר־כוכבא נשיא
176—175	נסילת בית־תר
177—176	גזירת השמר
177	גשרה הרוני מלכות
189—178	שאלות
191—190	לוח תאריכים
195—193	רשימה ביבליוגראפית

131—127	פרק תשיעי: צמיחתה של הנצרות
127	ספרי הבשורה
128—127	יוחנן המטביל
129—128	ישו הנוצרי
131—129	שאלו התרסי
166—132	פרק עשירי: המאבק על החרות וחרבן הבית
133—132	החרפת האיבה שבין הרומיים והיהודים
134—133	גורת הצלם בהיכל
136—134	אגריס הראשון
137—136	תקופת המשגיחים ואחרונים
137	המשגיחים: פאדוס, יוליוס אלכסנדר וקומאנוס
139—138	פליכס אנטוניוס ועלייתה של מסלגת הסיקריקין
139	הסכסוך בקיסריה
140	אלבינוס וגסיוס פלורוס
141—140	ההכנות למרד
142—141	העילה להתפרצות המרד
142	נאומו של אגריס
143—142	ראשיתו של המרד
144—143	הסבה ביהודי קיסריה ותוצאותיו
145—144	המסע הצבאי של גאלוס וכשלונו
146—145	ארגון הממשל בארץ
147—146	שמעון בר גיורא
148—147	יוסף מתתיהו מפקד הגליל
149—148	המלחמה בגליל
150—149	כיבוש השומרון, עבר הירדן וסביבות ירושלים
153—150	מלחמת האחים בירושלים
157—153	נפילתה של ירושלים ושריפת ביח המקדש
158—157	גיבורי יהודה בשבי
159—158	הנסיגות למרד באלכסנדריה ובקיריני
161—159	מצדה
162—161	תוצאות המלחמה
164—163	יוסף בן כוזתיהו כהיסטוריון
164	"מלחמת היהודים ברומיים"
165	"קדמוניות היהודים"
165	"נגד אפיון" ו"חיי יוסף"
171—166	פרק אחד-עשר: ביצור היהדות לאחר חורבן המדינה
166	ההנהגה הרוחנית לפני החורבן: "הזוגות"
167—166	הלל הזקן
167	"שבע המידות" של הלל
168—167	שמאי
168	בית הלל ובית שמאי
169—168	רבן יוחנן בן זכאי
171—169	רבן גמליאל ו"כרם דיבנה"

177—171	ערק שנים־עשר: התחדשות המאבק לחרות
173—171	הקוממות היהודים בתפוצות בימי סריאנוס
174—173	גזרות הדריינוס ומרד בריכוכבא
175	בריכוכבא נשיא
176—175	נפילת בית־תר
177—176	גזירת השמד
177	גשרה הרוני מלכות
189—178	שאלות
191—190	לוח תאריכים
195—193	רשימה ביבליוגרפית